

01

İzaha Davet

Ön tespitten indirimli cezaya: süreler, komisyon, izah, beyanname kodları, izah zammı hesabı ve SMİYB özel hali. Mali müşavirin masasında duracak biçimde, 2026 hadleriyle.

VUK 370

519 Sıra No.lu VUK GT

588 Sıra No.lu VUK GT, 2026

30 gün, 45 gün, %20

SMİYB 870.000 TL

Bir bakışta

İzaha davet, **vergi incelemesine başlanmadan ve takdir komisyonuna sevk edilmeden önce** idarenin elindeki bulgular hakkında mükelleften açıklama istemesidir (VUK 370). Açıklama yeterli bulunursa inceleme yapılmaz; yeterli bulunmaz ama mükellef **30 gün içinde beyan edip öderse** vergi ziyai cezası **%100 yerine %20** kesilir. Pişmanlığın kapandığı, idarenin bilgisi dahilindeki haller için getirilmiş, mükellef lehine bir yoldur.

30 gün

Yazının tebliğinden itibaren izah ya da izah yerine geçen beyanname süresi

45 gün

Komisyonun izahı değerlendirip sonuca bağlaması için azami süre

%20

Şartlar sağlanınca kesilen indirimli vergi ziyai cezası (normali %100)

870.000 ₺

2026'da SMİYB ön tespit yazısı için yıllık belge tutarı sınırı (veya alışların %5'i)

Dört şey sık unutuluyor

- İzaha davet edilen mükellef, **davet konusu tespitle sınırlı olarak pişmanlıktan (VUK 371) yararlanamaz.**
- %20 için yalnız beyan yetmez: tahakkuk eden vergi **izah zammıyla birlikte aynı 30 gün içinde ödenmelidir.** Ödenmezse ceza %50'ye ikmal edilir, izah zammı gecikme faizine döner.
- Verilen beyanname, sonuç yazısındaki tutarın **altında kalırsa** inceleme/takdire sevk yapılır.
- SMİYB halinde (370/b) %20 ceza için **tarhiyat sonrası uzlaşma yok**; 376 indirimi var.

İçindekiler

01 Müessese nedir, nereden geliyor

02 Kapsam ve ön tespitin şartları

03 Yetkili merci: Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonu

04 Süreç adım adım

05 İzaha davet yazısında ne bulunur

06 İzah nasıl yapılır: yazılı, sözlü, elektronik

07 Değerlendirmenin üç sonucu

08 Beyanname: referans numarası ve özel onay kodları

09 İzah zammı ve %20 ceza: hesap örneği

10 SMİYB özel hali (370/b): 2026 eşiği

11 Süre kaçarsa, şart eksikse: yaptırımlar

12 Haklar tablosu: uzlaşma, indirim, pişmanlık, dava

13 Sürenin hesabı ve örnek takvim

14 Müşavirin kontrol listesi

15 Dayanaklar

Müessese nedir, nereden geliyor

Vergi Usul Kanunu'nun 370'inci maddesi 1980'de yürürlükten kaldırılmış, **6728 sayılı Kanun** (RG 09.08.2016, 29796) ile "İzaha davet" başlığı altında yeniden düzenlenmişti. İlk halinde izah süresi 15 gün, beyanname süresi izahtan itibaren 15 gündü. **7194 sayılı Kanun** (RG 07.12.2019, 30971; yürürlük 01.01.2020) maddeyi bugünkü haline getirdi: her iki süre **30 güne** çıktı, komisyona **45 günlük** değerlendirme süresi geldi ve SMİYB sınırı "her bir belge" yerine **takvim yılı toplamı** üzerinden tanımlandı.

Uygulamanın usul ve esasları **519 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği**'nde (RG 30.07.2020, 31201) yer alır; bu Tebliğ önceki 482 Sıra No.lu Tebliği yürürlükten kaldırmıştır. Yıllık had **588 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği** ile 2026 için belirlenmiştir. GİB'in "İzaha Davet Uygulaması" rehberi (Yayın No 573, Ekim 2025) ile VDK'nın izaha davet sayfası bu rehberin hazırlanmasında karşılaştırma kaynağı olarak kullanılmıştır.

Amaç: inceleme yerine açıklama

Kanun koyucunun hedefi üçlü: vergiye gönüllü uyumu artırmak, idare ile mükellef arasındaki uyuşmazlıkları erken aşamada eritmek ve inceleme kapasitesini gerekli dosyalara ayırmak. Mükellef açısından iki somut fayda var:

Vergi ziyaı yoksa

İzah kabul edilir; o tespitle ilgili **vergi incelemesi yapılmaz, takdire sevk edilmez**. Dosya kapanır.

Vergi ziyaı varsa

30 gün içinde beyan ve izah zammıyla ödeme şartıyla ceza **%20**. İncelemede aynı fark için %100 (359 fiillerinde 3 kat) kesilirdi.

Pişmanlıkla farkı

Pişmanlık (VUK 371) mükellefin **kendiliğinden** haber vermesine dayanır ve idare olayı öğrenmişse kapanır. İzaha davet tam da bu noktada devreye girer: **idare bulguyu elde etmiştir**, ama incelemeye başlamak yerine önce açıklama ister. Bu yüzden izaha davet yazısı tebliğ edilen mükellef, o tespit için pişmanlık yolunu kullanamaz, iki yol birbirinin alternatifi değil, ardışıktır.

Kapsam ve ön tespitin şartları

Mükellef izaha davete başvuramaz. Süreç yalnız idarenin ön tespitiyle başlar. Ön tespit, inceleme yapmaya ya da bilgi toplamaya yetkili olanların doğrudan veya dolaylı elde ettiği bilgi, bulgu ve verilerin komisyona iletilmesi üzerine, komisyonun "vergi ziyaa uğramış olabilir" yönünde yaptığı tespittir.

Ön tespit tarihine kadar üç şey olmamış olmalı

Şart	Tebliğdeki ölçüt (519, 3.1)
Vergi incelemesine başlanmamış	Mükellef nezdinde incelemeye başlama tutanağı düzenlenmemiş olmalı; ön tespit konusunun ilgili olduğu vergi türü ve dönem bakımından değerlendirilir.
Takdir komisyonuna sevk edilmemiş	Ön tespit konusu ile ilgili olarak takdire sevk işlemi yapılmamış olmalı.
İhbar yok	Tespit tarihine kadar ön tespit konusuyla ilgili ihbarda bulunulmamış olmalı. Konuyla ilgili bulunmayan ihbarlar engel değildir.

Bu şartlardan biri eksikse ön tespit yapılmaz, mükellef izaha davet edilmez ve dosya olağan inceleme/takdir yoluna girer.

Hangi konular?

Kanun konu listesi vermez; Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı birimlerin "verginin ziyaa uğradığına delalet eden emareler" yönündeki çalışmalarında belirlenen her konu kapsama girer. Uygulamada çapraz kontrollerden (Ba-Bs, e-fatura, banka, tapu, MTV, KDV iade analizleri, stopaj-beyan uyumsuzlukları, kar dağıtımı, örtülü sermaye, transfer fiyatlandırması, ortaklara borç-alacak gibi) doğan risk analizi bulguları başı çeker.

Kapsam dışı: kaçakçılık fiilleri (VUK 359)

Ön tespit, verginin 359'daki fiillerle ziyaa uğratılmış olabileceğine ilişkinse mükellef izaha davet **edilmez**. Tek istisna, sınır altında kalan **sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanma** halidir (Bölüm 10).

Vergi ziyayı tanımı üzerinden okuma

519'un 5.1 bölümü kapsamı VUK 341'e bağlar: ödevlerin zamanında ya da tam yerine getirilmemesi yüzünden verginin **zamanında tahakkuk ettirilmemesi veya eksik tahakkuk ettirilmesi**, ayrıca haksız iade vergi ziyayı hükmündedir. Dolayısıyla izaha davet yalnız "beyan edilmemiş gelir" için değil, eksik beyan, hatalı istisna/indirim, haksız iade gibi tahakkuku etkileyen her durum için işletilebilir.

Yetkili merci: Ön Tespit ve İzah Değerlendirme Komisyonu

VUK 370/c'nin verdiği yetkiyle Bakanlık, ön tespiti yapacak, yazıyı gönderecek ve izahı değerlendirip **nihai kararı verecek** merci olarak **Gelir İdaresi Başkanlığı** ve **Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı** bünyesinde komisyonlar kurmuştur. VDK tarafında süreç VDKBİS üzerinden dijital yürütülür.

Komisyon	Kuruluş ve bileşim (519, 4.1-4.2)
GİB, Vergi Dairesi Başkanlığı	Vergi dairesi başkanı veya grup müdürü başkanlığında, başkan dahil 3 kişi . Birden fazla komisyon kurulabilir.
GİB, Defterdarlık	Defterdar veya yardımcısı başkanlığında, başkan dahil 3 kişi .
GİB, Vergi dairesi	Vergi dairesi müdürü başkanlığında, başkan dahil 3 kişi (vergi dairelerine bağlı komisyon da kurulabilir).
VDK	Başkanlıkta ve uygun görülen daire başkanlıklarında; biri başkan olmak üzere 3 vergi müfettişi + yedek üyeler.

Komisyonun üç görevi

- Kendisine iletilen bilgi, bulgu ve verilerden hareketle **ön tespiti yapmak**.
- İzaha davet yazısını ya da SMİYB ön tespit yazısını, tebliğ edilmek üzere **göndermek**.
- Yapılan izahı **değerlendirip** sonuç yazısını tebliğ edilmek üzere göndermek.

Pratik not: yazıyı kim gönderdiyse izah ona yapılır

İzah, izaha davet yazısını gönderen komisyona verilir; sözlü izah istenirse aynı komisyon önünde tutanağa bağlanır. Yazının antetinden komisyonun GİB'e mi VDK'ya mı bağlı olduğunu okuyun, yazışma adresi, tutanak ve sonuç yazısının geleceği yer odur.

Süreç adım adım

- 1**
İDARE **Ön tespit**
Risk analizi / vergi tekniği raporu / çapraz kontrol bulgusu komisyona gelir; komisyon "vergi ziyaa uğramış olabilir" tespitini yapar ve bir **ön tespit tutanağı** düzenler. Tutanakta **referans numarası** vardır, sonraki tüm belgeler bu numarayla eşleşir.
- 2**
TEBLİĞ **İzaha davet yazısının tebliği**
VUK tebliğ hükümlerine göre (e-tebligat dahil) tebliğ edilir. **Bütün süreler bu tarihten işler**, tebliğ tarihini dosyanın ilk sayfasına yazın.
- 3**
MÜKELLEF **İzah ya da izah yerine geçen beyanname** **30 gün**
Tebliğden itibaren 30'uncu günün sonuna kadar yazılı veya sözlü izahta bulunulur; ya da izah yerine doğrudan beyanname verilip ödeme yapılır. Delil sınırı yok: VUK 3 kapsamında her türlü delil.
- 4**
KOMİSYON **Değerlendirme** **en geç 45 gün**
Süresinde yapılan izah en geç 45 gün içinde değerlendirilir ve **izah değerlendirme sonuç yazısı** tebliğe çıkarılır. Hiç izah yapılmazsa komisyon, yazıdaki tutarın beyan edilmesi gerektiğine karar verir.
- 5**
MÜKELLEF **Beyan ve ödeme** **30 gün**
İzah yetersiz bulunmuşsa sonuç yazısının tebliğinden itibaren 30 gün içinde beyanname verilir ve vergi **izah zammıyla aynı sürede ödenir**. Şart sağlanınca ceza **%20**.

Üç çıkış kapısı

İzah kabul

Vergi ziyayı olmadığı değerlendirilir; sonuç yazısı tebliğ edilir; inceleme ve takdire sevk **yapılmaz**.

İzah yetersiz: beyan + ödeme

30 günde tam beyan ve izah zammıyla ödeme: ceza **%20**. Bu, inceleme yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline engel değildir.

İşlem yok / eksik beyan

Beyanname verilmez ya da beyan, yazıdaki tutarın altında kalırsa **inceleme veya takdire sevk**. Ceza olağan oranlardan.

SMİYB yolunda (370/b) akış daha kısa

İzah aşaması yoktur: **SMİYB ön tespit yazısı** tebliğ edilir, mükellef 30 gün içinde beyanname verip izah zammıyla öder, ceza **%20** kesilir. 30 günde beyanname yoksa doğrudan inceleme/takdir.

İzaha davet yazısında ne bulunur

519'un 5.2 bölümüne göre yazıda **en az** şu altı husus yer alır. Yazı elinize geçtiğinde bu listeyle karşılaştırın; eksik bir unsur ilerde usul itirazının konusu olabilir.

#	Yazıda bulunması zorunlu husus
a	Tebliğden itibaren 30 gün içinde izah yapılırsa izahın komisyonca değerlendirileceği
b	Vergi ziyai olmadığı ve beyan gerektirir durum bulunmadığı anlaşılırsa inceleme ve takdire sevk yapılmayacağı
c	İzahın tutarı doğrulaması ya da yetersiz bulunması halinde, sonuç yazısının tebliğinden itibaren 30 gün içinde beyan ve izah zammıyla ödeme şartıyla cezanın %20 kesileceği
ç	370/a kapsamında kesilen %20 ceza için uzlaşma talep edilebileceği veya cezada indirimden yararlanılabileceği
d	İzahı desteklemek için başta defter ve belgeler olmak üzere VUK 3 kapsamında her türlü delilin sunulabileceği
e	İzah yetersizse ve buna uygun beyanname verilmemişse inceleme veya takdire sevk yapılacağı
f	Davet konusu ön tespitle ilgili pişmanlık (VUK 371) hükümlerinden yararlanılamayacağı

Yazıda ayrıca ön tespitin konusu, dönemi, ziyaa uğramış olabilecek vergi tutarı ve referans numarası bulunur; beyanname bu tutarı en az karşılayacak şekilde verilir (Bölüm 08).

İzah nasıl yapılır: yazılı, sözlü, elektronik

Yazılı izah

Yazıyı gönderen komisyona hitaben dilekçe. Ekinde defter kayıtları, faturalar, sözleşmeler, banka dekontları, bilirkişi/YMM raporları, karşı taraf teyitleri; VUK 3'e göre **yemin hariç her türlü delil**.

İzah tarihi (519, 7.4): elden verilmişse o gün; taahhütlü/APS ile gönderilmişse **zarf üzerindeki damga tarihi**; adi posta veya kargo ile gönderilmişse komisyonun **kayıtlarına girdiği tarih**. Kargo ile son gün gönderim risklidir.

Sözlü izah

Komisyon önünde yapılır ve izahı yapan ile komisyonca imzalanan **tutanakla** tespit edilir; izah tarihi tutanağın düzenlendiği gündür. Sözlü izahı yazılı bir özet ve delil klasörüyle destekleyin, tutanağa ne geçtiyse değerlendirme ona göre yapılır.

Elektronik izah: Dijital Vergi Dairesi

dijital.gib.gov.tr > Bilgilerim > İzaha Davet İşlemleri. Yazı, referans numarası ve izah metni burada görülür; ekler yüklenir. Kayıt zamanı sistemden alınır, "kayıtlara giriş tarihi" tartışması kalmaz. GİB komisyonlarının yazıları için birinci tercih olmalı.

İyi bir izah dilekçesinin iskeleti

1. **Kimlik ve referans:** mükellef, VKN, yazının tarih-sayısı, ön tespit referans numarası.
2. **Tespitin özeti:** idarenin bulgusunu kendi cümlelerinizle; hangi dönem, hangi vergi, hangi tutar.
3. **Olayın gerçek mahiyeti:** kayıtlarla adım adım. Ekonomik ve ticari icaplara uygunluk (VUK 3/B).
4. **Hukuki değerlendirme:** dayanak madde, tebliğ, varsa özelge ve yargı kararı, güncel olduğunu doğrulayarak.
5. **Sonuç ve talep:** "vergi ziyayı yoktur" ya da kısmi kabul (beyan edilecek tutar), belirsiz bırakmayın.
6. **Ek listesi:** numaralı, sayfa sayılı.

Değerlendirmenin üç sonucu

Durum	Komisyonun işlemi (519, 5.3)	Mükellefin yolu ve sonucu
İzah yeterli vergi ziyaı yok, beyan gerektirir durum yok	Sonuç yazısı tebliğ edilir; o tespit için inceleme ve takdire sevk yapılmaz .	Dosya kapanır. Sonuç yazısını saklayın: aynı konu ve dönem için ileride açılacak incelemeye karşı ilk dayanak budur.
İzah yetersiz ya da izah tutarı doğruluyor	Sonuç yazısında beyan edilmesi gereken tutar belirtilir; tebliğden itibaren 30 gün tanınır.	30 günde tam beyan + vergi ve izah zammının ödenmesi: ceza %20 . Beyan yok: inceleme/takdir . Beyan var ama yazıdaki tutarın altında: inceleme/takdir ; yine de 30 günde verilen beyan üzerine tahakkuk eden vergi aynı sürede izah zammıyla ödenmişse o kısım için ceza %20 .
İzah yok 30 gün sessiz geçti	Komisyon, davet yazısındaki tutarın beyan edilmesi gerektiğine karar verir; sonuç yazısı tebliğ edilir, 30 gün daha işler.	Bu ikinci 30 günde beyan + ödeme yapılırsa ceza yine %20 . Yapılmazsa inceleme/takdir .

"%20 kesildi, bitti" değil

370/a-2'nin son cümlesi: indirimli ceza, **vergi incelemesi yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline engel teşkil etmez**. İzaha davet, idarenin o konuyu bir daha ele almayacağı taahhüdü değildir; sonradan ortaya çıkan fark için ikmalen tarhiyat mümkündür. İzahı kabul edilen mükellef içinse "o tespitle ilgili inceleme yapılmaz" güvencesi vardır.

Kısmi kabul mümkün mü?

Tebliğ üç sonucu düzenler ama uygulamada komisyon, izahı bir kısım tutar için yeterli bulup kalan kısım için beyan isteyebilir; sonuç yazısındaki tutar esas alınır. Bu yüzden izahta "tamamı yanlış" demek yerine, her kalem için ayrı gerekçe ve kabul edilebilecek asgari tutarı açıkça yazmak, sonuç yazısındaki tutarı aşağı çekmenin en kestirme yoludur.

Beyanname: referans numarası ve özel onay kodları

İzaha davet kapsamında verilen beyanname sıradan bir düzeltme beyannamesi değildir; sistem onu ön tespitle eşleştirmelidir. Eşleşme **referans numarası** ve **özel onay** seçimleriyle sağlanır. Yanlış kodla verilen beyanname, izaha davet kapsamında sayılmayabilir ve %20 yerine %50 (kendiliğinden beyan, VUK 344) uygulanır.

Durum	e-Beyanname'de seçilecek kodlar
Hiç verilmemiş beyannamenin izaha davet kapsamında verilmesi	ÖZEL ONAY + İZAH + referans numarası
Daha önce eksik/yanlış beyanın tamamlanması veya düzeltilmesi	ÖZEL ONAY + İZAH + DZT + referans numarası

Kurallar

- Referans numarası** ön tespit tutanağındadır; izaha davet yazısı, izah, sonuç yazısı ve beyannameler arasındaki eşgüdümü sağlar. Elektronik beyannamede ilgili alana, kağıt beyannamede **sağ üst köşeye** yazılır.
- Beyanname, ön tespit konusunun **etkilediği tüm vergiler** için ve **en az ön tespit tutanağındaki tutarı** kapsayacak şekilde verilir. Örneğin kayıt dışı satış tespiti KDV, geçici vergi ve gelir/kurumlar vergisini birlikte etkiler.
- Her dönem ve her vergi türü için ayrı beyanname; hepsinde aynı referans numarası.
- Beyannamenin verilmesiyle iş bitmez: **tahakkuk eden vergi + izah zammı aynı 30 gün içinde ödenir**. Ödeme de referans numarasıyla eşleşecek şekilde, tahakkuk fişindeki tutar üzerinden yapılır.

Geçici vergi ve mahsup

Geçici vergi beyanı düzeltilirken, yıllık beyannamede mahsup edilmiş dönem için geçici vergi aslı aranmaz; ancak ceza ve izah zammı (yıllık beyanname verilme tarihine kadar) hesaplanır. Bu ayrımı beyanname vermeden önce komisyon yazısındaki tutarla karşılaştırın.

İzah zammı ve %20 ceza: hesap örneği

İzah zammı, ödeme süresi geçmiş vergi için, ödemenin geciktiği **her ay ve kesri** üzerinden, 6183 sayılı Kanun'un 51'inci maddesindeki **gecikme zammı oranında** hesaplanan zamdır. Oran 13.11.2025'ten itibaren aylık **%3,7**'dir (10556 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı); ay kesirleri günlük hesaplanır. Zammın adı farklı, oranı aynıdır; ancak süresinde ödenmezse **gecikme faizine dönüştürülür** (Bölüm 11).

Örnek

(A) Ltd. Şti.'ye Şubat 2026 dönemi KDV'sinde 200.000 TL eksik tahakkuk tespitiyle izaha davet yazısı tebliğ edilmiş, izah yetersiz bulunmuş, sonuç yazısı 15.09.2026'da tebliğ edilmiştir. Şirket 01.10.2026'da beyannameyi verip aynı gün ödemektedir. Verginin vadesi 30.03.2026 idi (28 Mart Cumartesi'ye rastladığından izleyen iş günü).

Vergi aslı	200.000,00 TL
Gecikme süresi 30.03.2026 - 01.10.2026	6 ay + 1 gün
İzah zammı (tam aylar)	$200.000 \times \%3,7 \times 6 = 44.400,00$ TL
İzah zammı (kesir)	$200.000 \times \%3,7 / 30 \times 1 = 246,67$ TL
İzah zammı toplam	44.646,67 TL
Vergi ziyai cezası (%20)	$200.000 \times 0,20 = 40.000,00$ TL

30 gün içinde ödenecek (vergi + zam)	244.646,67 TL
Ceza ihbarnamesi ayrıca tebliğ edilir	40.000,00 TL
⇒ 376 indirimi kullanılırsa	20.000,00 TL

Ceza, beyanname üzerine değil ayrıca düzenlenen ihbarnameyle kesilir; ihbarname tebliğinden itibaren 30 gün içinde 376 başvurusu ya da (370/a'da) uzlaşma talebi mümkündür. Hesap, gecikme zammı oranının örnek dönem boyunca sabit kaldığı varsayımıyla yapılmıştır; oran değişirse dönem dönem hesaplanır ([vergino.ai/hesaplama/gecikme-zammi-hesaplama](#)).

Aynı fark incelemede çıksaydı

Kalem	İzaha davet (%20)	İnceleme (%100)
Vergi aslı	200.000,00	200.000,00
Zam / faiz (6 ay 1 gün, aynı oran)	44.646,67	44.646,67 (gecikme faizi; inceleme uzadıkça büyür)
Vergi ziyai cezası	40.000,00	200.000,00
Toplam	284.646,67	444.646,67

İncelemede 376 indirimi (cezanın yarısı) ya da uzlaşma da mümkündür; ama başlangıç noktası %100'dür ve süreç aylar sürer. İzaha davette başlangıç %20'dir ve 376 ile 10.000 TL'ye (aslın %5'i) kadar iner.

SMİYB özel hali (370/b): 2026 eşiği

Kaçakçılık fiilleri (VUK 359) izaha davetin dışındadır. Tek istisna: **sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge kullanma**. Kullanılan belge tutarı sınırın altındaysa mükellefe izaha davet yazısı değil, **SMİYB ön tespit yazısı** tebliğ edilir; izah aşaması olmaz, doğrudan 30 günlük beyan ve ödeme süresi işler.

870.000 ₺

2026 takvim yılı: 588 Sıra No.lu
VUK GT (YD oranı %25,49)

700.000 ₺

2025 takvim yılı haddi: GİB
rehberinde (Ekim 2025) yer alan
tutar

%5

İlgili yıldaki toplam mal ve hizmet
alışlarına oran, had aşılsa bile
kurtarır

İki ölçüt, "veya" bağlacıyla

Yazı tebliğ edilir, eğer bir takvim yılında kullanılan SMİYB toplamı (**vergiler hariç**):

- yıllık haddi (2026: 870.000 TL) **geçmiyorsa**, alışlara oranı ne olursa olsun; **veya**
- haddi geçse bile ilgili yıldaki toplam mal ve hizmet alışlarının **%5'ini aşmıyorsa**.

Her ikisi de aşılsa SMİYB ön tespit yazısı tebliğ edilmez; dosya inceleme yoluna girer.

Örnek (2026)	SMİYB toplamı	Yıllık alış	Alışın %5'i	Sonuç
Had altında	800.000	5.000.000	250.000	Yazı tebliğ edilir: %5 aşılsa da had aşılmadı
Had üstünde, %5 altında	1.500.000	40.000.000	2.000.000	Yazı tebliğ edilir: had aşıldı ama %5 aşılmadı
İkisi de aşıldı	1.500.000	10.000.000	500.000	Tebliğ edilmez: inceleme

Örnekler 519'un 6.1.1-6.1.3 örneklerinin 2026 haddine uyarlanmış halidir.

Hesap kuralları (519, 6.1.4-6.1.8)

- Birlikte değerlendirme:** aynı yıl için daha önce yapılmış ön tespitlerdeki tutarlar yeni tespitle **toplanır**; toplam had veya %5'i aşarsa yeni tespit için yazı tebliğ edilmez.
- Yıl bazında ayrı ayrı:** tek raporda birden çok yıl varsa şartlar her yıl için ayrı bakılır; bir yılın kaçırması diğer yılları etkilemez.
- Alışların hesabı (KDV mükellefi):** tespit tarihine kadar verilen KDV beyannamelerindeki indirilecek KDV, her oran ayrı ayrı esas alınarak matraha çevrilir.
- Basit usul:** hesap özetindeki "Dönem İçinde Satın Alınan Emtia" + "Giderler".
- Net tespit edilemiyorsa:** komisyon mükelleften yazılı bildirim ister; bildirim esas alınır, sonradan hatalı çıkarsa yeni tespite göre işlem yapılır.

370/b'de üç fark: izah aşaması yok, yalnız beyan ve ödeme; %20 ceza için tarhiyat sonrası uzlaşma yok (376 indirimi var); %20 ceza inceleme yapılmasına ve tarhiyatın ikmaline engel değil (Bölüm 12).

Süre kaçarsa, şart eksikse: yaptırımlar

Durum	Sonuç (519, 7.1-7.2)
Beyanname verildi, ama vergi + izah zammı 30 günde ödenmedi	%20 kesilen ceza %50 esas alınarak ikmal edilir ; izah zammı gecikme faizine dönüştürülür . Süre kaçtıysa "hiç olmazsa beyanname verildi" avuntusu %30 puana mal olur.
İndirimli ceza şartlarından biri baştan eksik (ihbar vardı, inceleme başlamıştı vb.), mükellef yine de beyanname verdi	Beyanname vermeye engel yok; incelemeye başlanmadan/takdire sevk edilmeden verilen beyan için VUK 344 gereği %50 vergi ziyai cezası.
30 günde izah da beyan da yok; sonuç yazısı sonrası 30 gün de geçti	İnceleme veya takdire sevk . Ceza %100; 359 fiili varsa 3 kat ve ayrıca ceza soruşturması riski.
Beyan verildi ama yazıdaki tutarın altında	İnceleme/takdir. Verilen ve süresinde ödenen kısım için ceza %20 kalır.

Haklar tablosu: uzlaşma, indirim, pişmanlık, dava

Hak	İzaha davet (370/a)	SMİYB ön tespit (370/b)
Tarhiyat sonrası uzlaşma (VUK Ek 1)	Var: %20 ceza için ihbarname tebliğinden itibaren	Yok
Cezada indirim (VUK 376)	Var: cezanın yarısı	Var: cezanın yarısı
Pişmanlık (VUK 371)	Yok: davet konusu tespitle sınırlı	Yok: tespitle sınırlı
Dava	Ceza ihbarnamesine karşı genel hükümlerle vergi mahkemesinde dava açılabilir; ancak 376 indiriminden yararlanan mükellef aynı cezayı dava konusu yaparsa indirimi kaybeder. Uzlaşma ile 376 birlikte kullanılamaz (uzlaşılan cezaya %25 indirim veren hüküm 7524 s.K. ile 02.08.2024'te kaldırıldı).	
İnceleme güvencesi	İzah kabul edilirse o tespit için inceleme/takdir yok; %20 ceza halinde inceleme yapılabilir	Yok: %20 ceza incelemeye engel değil

Tarhiyat öncesi uzlaşma bu süreçte gündeme gelmez; vergi inceleme raporu yoktur. Uzlaşma ve 376 seçeneklerinden hangisinin daha avantajlı olacağı, uzlaşma komisyonunun pratiğine göre değişir; %20 ceza zaten küçük olduğundan çoğu dosyada 376 yeterlidir.

Sürenin hesabı ve örnek takvim

Tüm süreler VUK 18'e göre hesaplanır: süre gün olarak belirlenmişse **tebliğ günü sayılmaz**, ertesi gün 1'inci gündür; süre son günün **mesai saati bitiminde** dolar; resmi tatiller süreye dahildir, ama **son gün tatile rastlarsa** izleyen ilk iş gününün mesai bitimine uzar. Elektronik tebligatta tebliğ, elektronik adrese ulaşmayı izleyen **beşinci günün sonunda** yapılmış sayılır (VUK 107/A), sayımı bu tarihten başlatın.

Olay	Tarih	Not
İzaha davet yazısı e-tebligata düştü	30.09.2026 Çar	Tebliğ 5 gün sonra sayılır
Tebliğ tarihi	05.10.2026 Pzt	Süreler buradan işler
İzah / beyanname için son gün	04.11.2026 Çar	30'uncu gün; mesai bitimi
Komisyon değerlendirmesi için azami süre	19.11.2026 Per	45 gün; idareye yönelik süre, sonuç yazısı bundan sonra da tebliğ edilebilir
Sonuç yazısının tebliği (varsayım)	14.12.2026 Pzt	
Beyan + ödeme için son gün	13.01.2027 Çar	30'uncu gün; yılbaşı tatili süreye dahil, son gün iş günü

Ödeme, beyandan sonraki bir başka süre değildir

Kanun "aynı sürede ödenmesi" der: beyanname ve ödeme **aynı 30 günün içinde** tamamlanır. Son güne bırakılan beyanname tahakkuk fişi çıkar çıkmaz ödeme yapılmalı; banka saatleri ve hafta sonu hesaba katılmalıdır. Vergi dairesi veznesi, GİB İnteraktif/Dijital Vergi Dairesi ve anlaşmalı bankalar kullanılabilir.

Müşavirin kontrol listesi

Yazı geldiği gün

- ☐ Tebliğ tarihini ve yolunu (e-tebligat / posta / elden) kaydet; 30'uncu günü takvime yaz.
- ☐ Yazıyı gönderen komisyonu (GİB / VDK, hangi birim) ve referans numarasını not et.
- ☐ Yazının 6 zorunlu unsuru (Bölüm 05) taşıyıp taşımadığını kontrol et.
- ☐ Konu, dönem, vergi türü ve iddia edilen tutarı tek sayfada özetle.
- ☐ Aynı konu için ihbar, inceleme başlangıç tutanağı ya da takdire sevk olup olmadığını sor, varsa süreç zaten uygulanamaz.
- ☐ Pişmanlık dilekçesi **verme**; o kapı bu tespit için kapalı.

İzah hazırlanırken

- ☐ Bulgunun kaynağını tahmin et (Ba-Bs, e-fatura, banka, VTR, KDV iade analizi...) ve o kaynağın kendi kayıtlarındaki karşılığını çıkar.
- ☐ Delilleri VUK 3 çerçevesinde topla; numaralı ek listesi hazırla.
- ☐ Dayanak madde ve tebliğlerin **bugün yürürlükte** olduğunu doğrula (vergino.ai/denetim).
- ☐ Kısmi kabul gerekiyorsa kalem kalem yaz; kabul edilebilecek asgari tutarı belirt.
- ☐ Sözlü izah tercih ediliyorsa yazılı özetle git; tutanağı imzalamadan oku.

Gönderim

- ☐ Dijital Vergi Dairesi > Bilgilerim > İzaha Davet İşlemleri; ekran görüntüsü ve kayıt zamanını sakla.
- ☐ Posta ile gönderiyorsan taahhütlü/APS; damga tarihi izah tarihidir. Adi posta ve kargo son gün için uygun değil.

Sonuç yazısı gelince

- ☐ İkinci 30 günü takvime yaz.
- ☐ Etkilenen **tüm** vergi türlerini ve dönemleri listele (KDV, geçici, yıllık, stopaj...).
- ☐ Beyannamelerde ÖZEL ONAY + İZAH (+ DZT) ve referans numarasını seç; kağıtta sağ üst köşe.
- ☐ İzah zammını hesapla; tahakkuk fişiyle karşılaştıır.
- ☐ Vergi + izah zammını **aynı 30 gün** içinde öde; dekontları referans numarasıyla dosyala.
- ☐ Ceza ihbarnamesi tebliğ edilince 30 gün içinde 376 ya da (370/a'da) uzlaşma tercihini yap.

SMİYB yazısı gelmişse

- ☐ İzah aşaması yok: 30 gün doğrudan beyan + ödeme.
- ☐ Had ve %5 hesabını vergiler hariç tutarlarla kendin de yap; aynı yıl önceki tespitleri topla.
- ☐ Uzlaşma yok, 376 var. Belge düzenleyen hakkında VTR ve varsa yargı süreçlerini takip et; %20 ceza incelemeye engel değil.

Dayanaklar

Kaynak	İçerik
VUK 370	İzaha davet: (a) genel yol, (b) SMİYB özel hali, (c) Bakanlık yetkisi. 7194 s.K. m.25 ile değişik; yürürlük 01.01.2020. vergino.ai/mevzuat?madde=7205
VUK 371	Pişmanlık ve ıslah: izaha davet edilen, davet konusu tespitle sınırlı olarak yararlanamaz.
VUK 376	Cezalarda indirim: ihbarname tebliğinden itibaren 30 günde başvuru; cezanın yarısı.
VUK 344	Vergi ziyai cezası: %100; 359 fiillerinde 3 kat; kendiliğinden verilen beyannamede %50.
VUK 341, 3, 18, 107/A	Vergi ziyai tanımı, ispat ve delil serbestisi, sürelerin hesabı, elektronik tebligat.
VUK 359	Kaçakçılık suçları: izaha davet kapsamı dışı; SMİYB kullanma istisnası.
6183 s.K. 51	Gecikme zammı oranı: izah zammının oranı buradan; 13.11.2025'ten itibaren aylık %3,7 (10556 s. CK).
519 Sıra No.lu VUK GT	RG 30.07.2020, 31201: ön tespit, komisyonlar, yazının içeriği, izahın değerlendirilmesi, SMİYB hesabı ve örnekleri, izah tarihi. 482 No.lu Tebliği kaldırdı.
588 Sıra No.lu VUK GT	RG 31.12.2025: 2026 hadleri; VUK 370 SMİYB tutarı 870.000 TL (YD oranı %25,49).
6728 s.K. m.22, 7194 s.K. m.25	Müessesenin ihdası (2016) ve yeniden düzenlenmesi (2019).
GİB Rehberi	"İzaha Davet Uygulaması", Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı, Yayın No 573, Ekim 2025 (2025 haddi 700.000 TL ile) ve aynı adlı infografik.
VDK	vdk.hmb.gov.tr > Denetim > İzaha Davet: kurumsal yapı, VDKBİS, süreç özeti.

Bu rehber ne değildir

Bu dosya konuyu derli toplu anlatmak için hazırlandı; somut bir olaya uygulanmış görüş ya da mütalaa değildir. Hazırlanış tarihinden (Eylül 2026) sonra değişen hüküm, had ve oranlar dosyaya yansımaz. Kendi dosyanızda karar vermeden önce dayanağın bugün yürürlükte olduğunu vergino.ai/mevzuat ve vergino.ai/denetim ile doğrulayın; izah zammı için vergino.ai/hesaplama/gecikme-zammi-hesaplama, ceza oranları için vergino.ai/hesaplama/vergi-cezalari araçlarını kullanın.

vergino.ai - Uygulama Rehberi 1 - Eylül 2026